

INFORMÁTOR

SLOVENSKEJ ARCHEOLOGICKEJ SPOLOČNOSTI PRI SAV

V/1994/2

NITRA

ZA doc. PhDr. ANTONOM TOČÍKOM, DrSc.

(* 28. 1. 1918 - † 15. 6. 1994)

Vo chvíli lúčenia s doc. PhDr. Antonom Točíkom, DrSc., popredným predstaviteľom slovenskej a európskej archeológie, sme si my, ktorí sme ho roky dôverne poznali a s ním spolupracovali, uvedomili, že s touto osobnosťou vedy sa končí jedna neopakovateľná historická epocha. Možno ju bez nadsádzky považovať aj za "zlatý vek slovenskej archeológie." Ved vtedy sa slovenská archeológia etablovala ako moderná vedná disciplína a dosiahla európske uznanie. Nikto, kto bol aktívny v tomto vzrušujúcim procese poznávania tajomstiev dávnej minulosti Slovenska, nespochybňuje historicke zásluhy A. Točíka o budovanie slovenskej archeológie v systéme európskej historickej vedy.

Odišiel človek, ktorého právom možno považovať za tvorca a budovatela nielen Archeologickeho ústavu SAV v Nitre, ale aj modernej slovenskej archeológie. Obdobie jeho rozmernej činnosti vo vede je aj obdobím zavrhnutia koncepcii, ktoré neboli schopné vysloví nové, progresívne myšlienky. Je zaiste možné niečo nové objaviť, nepochybne ľažšie je problém definovať, či formuloval, najťažšie však je všeobecne akceptované názory - petrifikované časom - poprieť.

A. Točík sa narodil 28. januára 1918 v učitelskej rodine v Krásne nad Kysucou. Po skončení vysokoškolského štúdia na Filozofickej fakulte UK v Bratislave a na Univerzite v Lipsku v roku 1944 pôsobil ako stredoškolský profesor v Trenčíne. Neskôr pracoval v Štátom pamiatkovom ústavе v Bratislave a v Štátom archeologicom ústave (ŠAÚ) v Martine. Po včlenení ŠAÚ v Martine do rámca konštituujúcich sa ústavov Slovenskej akadémie vied v roku 1953 stal sa A. Točík riaditeľom Archeologickeho ústavu SAV v Nitre, ktorý sa čoskoro vďaka realizácii rozsiahlych systematických terénnych výskumov stáva známym a uznávaným vedecko-výskumným pracoviskom doma i v zahraničí. Obdobie po vzniku SAV nepochybne predstavuje zásadný kvalitatívny zlom v organizácii archeologickeho života na Slovensku. Ústav bol vďaka svojim výsledkom, vychádzajúcim z premyslenej koncepcie A. Točíka, ktorá nadviazala na dielo predchádzajúcich generácií, významným podnecovateľom európskeho bádania.

Ak akceptujeme názor, že aktivita každého bádateľa sa odvíja v priestore a čase, potom aj celoživotné dielo zakladateľskej osobnosti slovenskej archeológie A. Točíka možno hodnotiť v troch rovinách: a) vedecko-organizátorskej, b) vedeckej, c) ľudskej. Možno konštatovať, že vo všetkých sa prejavil ako integrujúca osobnosť mimoriadnych kvalít, a preto ani jednu stránku jeho mnohorozmernej činnosti nemožno vytrhávať z celkového kontextu.

Je nepochybné, že vedecko-organizátorská činnosť A. Točíka vytvorila dovtedy neznáme a netušené možnosti pre systematický a cielavedomý výskum Slovenska. V ústave našli uplatnenie príslušníci rôznych generačných vrstiev, ktorí vďaka svojej špecializácii, úzkej medzinárodnej spolupráci i s využitím možnosti interdisciplinárnosti prístupov k riešeniu kardinálnych vedeckých problémov predstavili európskemu bádaniu územie Slovenska ako prastarú kultúrnu križovatku nášho kontinentu. Na tom, že sa slovenská archeológia v zahraničí stala pojmom, má nepopierateľnú zásluhu A. Točíka a tvoriví pracovníci, ktorí vytvorili priestor pre bádanie. V tomto pionierskom období nebolo nádze ani o idey, ale najmä o ich uplatnenie vo výskume.

Osobný prínos A. Točíka pre vedu bol v posledných rokoch viackrát zvýraznený, naposledy v súvislosti s jeho odchodom (Slov. Archeol., 42, 1994, s. 211-213; tu je i jeho bibliografia, s. 213-220). Nepredstavuje ho iba jeho vynikajúci terénny výskum a obdivuhodný a rozsiahly teoretický prínos pre poznanie dávnoveku Slovenska, zvlášť doby bronzovej. Osobitne sa vari žiadajú akcentovať najmä jeho zásluhy o poznanie problematiky počiatkov našich národných dejín. V súvislosti s jeho dielom sa konštatovalo, že bol "Európanom v tom najpozitívnejšom zmysle slova, ale vždy mu záležalo na pestovaní a zveladovaní národného povedomia" (Správy SAV, 30, 1994, č. 17, s. 3). Bol si teda len vedomý skutočnosti, že človek nemôže žiť mimo národného spoločenstva, ktorého je integrálnou súčasťou. A to je zaiste hodnota inšpirujúca i naše budúce aktivity.

A. Točík neboli iba dynamickým organizátorom vedy, vytvárajúcim ako riaditeľ ústavu priestor a podmienky pre tvorivú prácu. Bol aj človekom, ktorý vďaka svojej bezvýhradnej odovzdanosti vede zviditeľnil slovenskú archeológiu doma i v zahraničí. Zomrel 15. júna 1994 a jeho dielo je už definitívne uzavreté. Bude však nepochybne podnecovať ďalšie bádanie, pretože jeho vedecký odkaz presahuje dobu, v ktorej žil a mohol realizovať svoje odvážne plány i predstavy. Prehľbeniu poznania o dávnoveku Slovenska zasvätil celý svoj tvorivý život.

S odchodom blízkych ľudí nenávratne odchádza aj čas tvorivých nezabudnuteľných rokov, keď sme spoločne uvažovali o problémoch práce, ktorá sa stala zmyslom nášho života. Aj v posledných mesiacoch života A. Točíka sme viedli dialógy; mali, pravdaže, už inú podobu, než na akú sme si boli zvykli v jeho najtvorivejších rokoch. Nie všetko sme stihli povedať, žiaľ, vela zostalo nedopovedané...

V procese poznania rozhoduje vždy tvorivý čin. Doc. PhDr. A. Točík, DrSc., bol mužom činu. Tak sa zapísal do pamäti našej a svetovej archeológie a taký zostane aj v našich spomienkach.

J. Vladár

ZA PhDr. MIKULÁŠOM DUŠEKOM, CSc.

(* 7. 6. 1913 - † 13. 5. 1994)

V 81. roku života opustil rady archeológov bývalý vedúci vedecký pracovník Archeologického ústavu SAV v Nitre PhDr. Mikuláš Dušek, CSc. Narodil sa v učitelskej rodine v Leviciach, kde po skončení štúdia na učitelskom ústave ako pedagóg aj určitú dobu pôsobil.

V roku 1945-1954 bol gymnaziálnym profesorom, neskôr kustódom a riaditeľom Podunajského múzea v Komárne. Počas pôsobenia v tomto meste študoval archeológiu v seminári prof. PhDr. V. Budinského-Kričku na Filozofickej fakulte UK v Bratislave. Komárňanské obdobie vedeckovýskumnej činnosti súvisí predovšetkým s jeho pôsobením v Podunajskom múzeu. Realizoval viacero významných archeologických výskumov, napr. v Patinciach a v Chotíne, ktorých výsledky publikoval doma i v zahraničí.

V roku 1954 začal M. Dušek pracovať v AÚ SAV v Nitre, kde zotrval až do svojho odchodu do dôchodku. V roku 1960 obhájil kandidátsku dizertačnú prácu a začal sa programovo venovať najmä výskumu doby bronzovej a halštatskej. Zároveň však publikoval aj výsledky svojich starších výskumov v rôznych článkoch a príspevkoch, ako i monografiách. K najzávažnejším prácам patrí spracovanie nálezov z pohrebiska severopanónskej kultúry v Patinciach (In: Chropovský, B. - Dušek, M. - Polla, B.: Pohrebiská zo staršej doby bronzovej na Slovensku I. Bratislava 1960, s. 139-296). Zvláštnu pozornosť venoval M. Dušek aj výskumu dvoch pohrebísk zo strednej doby bronzovej: pohrebisku patriacemu do okruhu karpatskej mohylovej kultúry v Dolnom Petre (Bronzezeitliche Gräberfelder in der Südwestslowakei. Bratislava 1969) a pohrebisku stredodunajskej mohylovej kultúry v Smoleniciach (Slov. Archeol., 28, 1980, s. 341-382). Osobitne treba vyzdvihnúť aj preskúmanie pohrebiska z doby popolnicových polí (Slov. Archeol., 5, 1957, s. 73-126) a z mladšej doby halštatskej v Chotíne (Thrakisches Gräberfeld der Hallstattzeit in Chotín. Nitra 1966).

Vyvrcholením celoživotnej vedeckovýskumnej aktivity M. Dušeka bol nepochybne rozsiahly systematický výskum kniežacieho hradiska Molpír v Smoleniciach. Terénne práce v rokoch 1963-1971 priniesli množstvo cenných nálezov, a predovšetkým poznatkov o osídlení tejto výšinnej polohy v dobe halštatskej. Dodnes je jednou z mála pamiatok svojho druhu v strednej Európe, ktorá bola v takom rozsahu preskúmaná (M. Dušek - S. Dušek: Smolenice-Molpír, befestigter Fürstensitz

der Hallstattzeit I. Nitra 1984; Smolenice-Molpír, befestigter Fürstensitz der Hallstattzeit II. Nitra 1995). M. Dušek bol aj organizátorom viacerých vedeckých podujatí. Za všetky azda stačí spomenúť úspešné vedecké podujatie v Smoleniciach v roku 1970 (Symposium zu Problemen der jüngerer Hallstattzeit in Mitteleuropa. Bratislava 1974). V Archeologickom ústave SAV zastával M. Dušek viaceré funkcie, naposledy bol vedúcim pravekého oddelenia.

Po smrti prof. PhDr. h. c. Štefana Janšíka, prvého predsedu Slovenskej archeologickej spoľačnosti, sa stal jej úradujúcim predsedom a v rokoch 1972-1978 bol jej riadnym predsedom.

Vedeckou i vedecko-organizátorskou prácou M. Dušek výrazne prispel k úspechom slovenskej archeológie, ktoré sa aj vďaka výsledkom jeho rozsiahlych výskumov a významných publikácií dostávali stále viac do pozornosti európskej archeologickej vedy.

Česť jeho pamiatke!

Z. Rajtárová

EURÓPSKA KONVENCIA O OCHRANE ARCHEOLOGICKÉHO DEDIČSTVA

Členské štaty Rady Európy spoločne s ostatnými zmluvnými štátmi Európskej kultúrnej konvencie,

zohľadňujúc, že cieľom Rady Európy je dosiahnuť väčšiu jednotu jej členov, zvlášť za účelom zachovania a uskutočnenia ideálov a princípoў, ktoré sú ich spoločným dedičstvom;

majúc na zreteli Európsku kultúrnu konvenciu, podpísanú v Paríži 19. decembra 1954, hlavne jej čl. 1 a 5;

majúc na zreteli Konvenciu na ochranu architektonického dedičstva Európy, podpísanú v Granade 3. októbra 1985;

majúc na zreteli Európsku konvenciu o priestupkoch týkajúcich sa kultúrneho majetku, podpísanú v Delfách 23. júna 1985;

majúc na zreteli odporúčania Parlamentného zhromaždenia týkajúce sa archeológie, a to najmä Odporúčania 848 (1978), 921 (1981) a 1072 (1988);

majúc na zreteli Odporúčanie č. R (89) 5, vzťahujúce sa na ochranu a zvelaďovanie archeologickej dedičstva v súvislosti s postupmi urbanistického plánovania mesta a vidieka;

pripomínajúc, že archeologicke dedičstvo je podstatné pre poznanie histórie ľudstva;

uznávajúc, že európskemu archeologickemu dedičstvu, ktoré je svedectvom starobylej histórie, skutočne hrozí znehodnotenie v dôsledku vzrástajúceho počtu závažných urbanistických projektov, prirodzených rizík, tajných alebo nevedeckých vykopávok a nedostatočného verejného povedomia;

prehlasujúc, že je dôležité zaviesť tam, kde ešte neexistujú, primerané procedúry administratívneho a vedeckého dohľadu, a že potrebu chrániť archeologicke dedičstvo treba premietnuť do plánovania rozvoja mesta a vidieka a do politiky kultúrneho rozvoja;

zdôrazňujúc, že zodpovednosť za ochranu archeologickeho dedičstva by nemala spočívať len na štáte, ktorého sa priamo týka, ale na všetkých európskych krajinách, a to s cieľom znížiť riziko jeho znehodnotenia a zasadzovať sa o jeho zachovanie podporou výmeny expertov a porovnávaním skúseností;

konštatujúc nutnosť doplniť princípy zakotvené v Európskej konvencii na ochranu archeologickej dedičstva, podpísanej v Londýne 6. mája 1969, a to ako dôsledok vývoja rozvojovej politiky v európskych krajinách,

uzniesli sa nasledovne:

Definovanie archeologickeho dedičstva

Článok 1

1 Cielom tejto (revidovanej) konvencie je chrániť archeologicke dedičstvo ako zdroj európskej kolektívnej pamäti a ako nástroj historického a vedeckého skúmania.

2 Za týmto účelom sa považujú za súčasť archeologickeho dedičstva všetky pozostatky a objekty a akékoľvek iné stopy ľudstva z minulých dôb,

- I ktorých ochrana a štúdium pomáha objasniť história ľudstva a jeho vzťahy k prírodnému prostrediu;
  - II pre ktoré sú vykopávky alebo sprístupnenie a iné metódy výskumu ľudstva a súvisiaceho životného prostredia hlavným zdrojom informácií; a
  - III ktoré sa nachádzajú na území v jurisdikcii zmluvných strán.
- 3 Archeologické dedičstvo zahŕňa konštrukcie, stavby, skupiny budov, osídlené polohy, hnutelné predmety, pamiatky iného druhu, takisto ako ich nálezovú situáciu, rovnako na zemi, ako aj pod vodou.

Identifikácia archeologickej dedičstva a opatrenia na jeho ochranu

Článok 2

- Každá zmluvná strana sa zaväzuje zaviesť, a to prostriedkami primeranými dotyčnému štátu, zákonný systém ochrany archeologickej dedičstva, ktorý zabezpečí podmienky
- I pre udržovanie inventára jej archeologickej dedičstva a určenie chránených pamiatok a lokalít;
  - II pre vytváranie archeologickej rezervácií, a to aj tam, kde nie sú žiadne viditeľné pozostatky na zemi alebo pod vodou, aby boli uchované materiálne dôkazy pre výskum budúci generácií;
  - III pre povinné hlásenie náhodného nálezu súčasti archeologickej dedičstva kompetentným úradom a umožnenie prehliadky tejto súčasti.

Článok 3

- Aby zachovala archeologickej dedičstvo a aby garantovala vedecký význam archeologickej výskumnej práce, zaväzuje sa každá zmluvná strana
- I uplatňovať procedúry schvalovania vykopávok a iných archeologickej činnosti a dohľadu nad nimi tak, aby
    - a) zabránila akýmkolvek nepovoleným vykopávkam alebo odstráneniu súčasťí archeologickej dedičstva,
    - b) zaistila, že archeologicke vykopávky a prospekcia sú uskutočňované vedeckým spôsobom a za predpokladu, že
      - všade tam, kde je to možné, sa uplatňujú nedeštruktívne metódy skúmania,
      - súčasť archeologickej dedičstva nie sú nezakryté alebo ponechané nechránené počas vykopávok ani po ich skončení bez toho, aby bola zaistená ich vhodná ochrana, údržba a správne zaobchádzanie s nimi;
  - II zaistiť, že vykopávky a iné potenciálne deštruktívne techniky uskutočňujú len kvalifikované, zvlášť poverené osoby;
  - III podrobni presne vymedzenému predchádzajúcemu oprávneniu použitie detektorov kovov a akéhokolvek iného detekčného zariadenia alebo postupu archeologickej skúmania, kedykoľvek platné právo štátu toto použitie predpokladá.

Článok 4

- Každá zmluvná strana sa zaväzuje, že dodrží opatrenia na fyzickú ochranu archeologickej dedičstva tak, že v rozsahu, aký si vyžiadajú okolnosti, zabezpečí podmienky
- I na získanie plôch určených na zriadenie archeologickej rezervácií verejnými orgánmi alebo na ich ochranu týmito orgánmi inými vhodnými prostriedkami;
  - II na konzervovanie a udržovanie archeologickej dedičstva, prednoste in situ;
  - III na zaistenie vhodných priestorov na uskladnenie archeologickej pamiatok, ktoré boli premiestnené z pôvodnej polohy.

Komplexná ochrana archeologickej dedičstva

Článok 5

Každá zmluvná strana sa zaväzuje:

I snažiť sa dosiahnuť zmier a zlúčiť príslušné požiadavky archeológie a rozvojových plánov tak, že zaistí účasť archeológov

a) pri tvorbe rozvojovej politiky určenej na zaistenie vyváženej stratégie ochrany, údržby a zveladenia lokalít, o ktoré má záujem archeológia,

b) v rôznych štádiach rozvojových projektov;

II zaistiť, aby archeológovia systematicky konzultovali s mestskými a územnými plánovačmi za účelom povoliť

a) zmenu rozvojových plánov, ktoré by pravdepodobne mali nepriaznivé následky na archeologické dedičstvo,

b) prídel dostatku času a prostriedkov na uskutočnenie primeraného vedeckého výskumu lokality a na publikovanie jeho výsledkov;

III zaistiť, že sa pri hodnoteniaciach vplyvu na životné prostredie a pri následných rozhodnutiach vezmú plne do úvahy archeologické lokality a ich prostredie;

IV zabezpečiť, ak boli počas výstavby nájdené súčasti archeologického dedičstva, ich konzerváciu in situ, ak je to možné;

V zaistiť, že sprístupnenie archeologických lokalít pre verejnosť, zvlášť akékoľvek stavebné úpravy, ktoré sú nutné na prijatie veľkého počtu návštevníkov, nepostihnú nepriaznivo archeologický a vedecký charakter týchto lokalít a ich okolitého prostredia.

Financovanie archeologického výskumu a údržby

Článok 6

Každá zmluvná strana sa zaväzuje:

I upraviť verejnú finančnú podporu archeologického výskumu štátnymi, regionálnymi a miestnymi orgánmi v zhode s ich príslušnou kompetenciou;

II zvýšiť množstvo materiálnych prostriedkov na pomoc archeológií;

a) uskutočnením vhodných opatrení zaistiť, že verejné alebo súkromné rozvojové projekty zabezpečia z väčej časti krytie celkových nákladov všetkých nevyhnutne súvisiacich archeologických prác, a to podla potreby zo zdrojov verejného alebo súkromného sektoru;

b) zabezpečením zdrojov v rozpočte vo vzťahu k týmto projektom rovnakým spôsobom ako pri štúdiach vplyvov nevyhnutne spôsobených predbežnými opatreniami environmentálneho a územného plánovania, aj pre predbežný archeologický výskum a prospeku, pre vedecký súhrnný protokol rovnako, ako aj pre plné publikovanie a dokumentáciu objavov.

Zhromažďovanie a rozširovanie vedeckých informácií

Článok 7

S cieľom uľahčiť štúdium a rozširovať znalosť archeologických objavov sa každá zmluvná strana zaväzuje:

I vyhotoviť alebo prispôsobiť súčasnej situácií plány, katalógy a mapy archeologických lokalít na územiaciach v jej jurisdikcii;

II uskutočniť všetky účelné opatrenia, aby následne po archeologických prácach zaistila zostavenie uverejnitelného vedeckého súhrnného protokolu, a to pred nevyhnutným publikovaním špecializovaných štúdií.

Článok 8

Každá zmluvná strana sa zaväzuje:

I podporovať vnútrostátnu a medzinárodnú výmenu súčasti archeologického dedičstva na profesionálne vedecké účely a, naopak, podniknúť vhodné kroky, aby zaistila, že takáto cirkulácia nebude v žiadnom prípade na úkor kultúrnej a vedeckej hodnoty týchto súčastí;

II podporovať spoločné zhromažďovanie informácií o prebiehajúcom archeologickom výskume a vykopávkach a prispievať na organizovanie medzinárodných výskumných programov.

Zvyšovanie povedomia verejnosti

Článok 9

Každá zmluvná strana sa zaväzuje:

- I uskutočňovať výchovno-vzdelávacie akcie s úmyslom zaktivizovať a rozvíjať povedomie verejnosti o význame archeologického dedičstva pre porozumenie minulosti a o hrozbách pre toto dedičstvo;
- II zasadzovať sa o prístup verejnosti k dôležitým súčasťiam svojho archeologického dedičstva, najmä k lokalitám, a podporovať predstavenie vhodných výberov archeologických objektov verejnosti.

Zabranenie nepovolenej cirkulácií súčasti archeologického dedičstva

Článok 10

Každá zmluvná strana sa zaväzuje:

- I zariadiť, aby zodpovedné verejné orgány a vedecké inštitúcie spoločne zhromažďovali informácie o akýchkolvek identifikovaných nepovolených vykopávkach;
- II informovať kompetentné orgány štátu, ktorý je zmluvnou stranou tejto konvencie, o akýchkolvek ponuke pochádzajúcej z tohto štátu, pri ktorej je podozrenie, že prichádza buď z nepovolených vykopávok, alebo nezákonne z oficiálnych vykopávok, a zaobstaráť potrebné detaily o tejto ponuke;
- III podniknúť také kroky, ktoré sú nevyhnutné na zaistenie toho, aby múzeá a podobné inštitúcie, ktorých akvizičná politika je pod štátnej kontrolou, nezískavalia súčasti archeologického dedičstva, pri ktorých je podozrenie, že pochádzajú z nekontrolovaných nálezov alebo z nepovolených vykopávok alebo nezákonne z oficiálnych vykopávok;
- IV vo vzťahu k múzeám a podobným inštitúciám so sídlom na území zmluvnej strany, ktorých akvizičná politika však nie je pod štátnej kontrolou,
  - a) oboznámiť ich s textom tejto (revidovanej) konvencie;
  - b) nešetriť úsilím na zaistenie rešpektovania princípov vyložených v odseku 3 vyššie uvedenými múzeami a inštitúciami;
- V výchovou a vzdelávaním, informovaním, ostražitosťou a vzájomnou pomocou obmedziť, napokolko je to možné, transfer súčasti archeologického dedičstva získaných z nekontrolovaných nálezov alebo nepovolených vykopávok alebo nezákonne z oficiálnych vykopávok.

Článok 11

Nič v tejto (revidovanej) konvencii nemá pôsobiť proti existujúcim alebo budúcim bilaterálnym alebo multilaterálnym zmluvám medzi zmluvnými stranami týkajúcim sa nepovolenej cirkulácie súčasti archeologického dedičstva alebo ich navrátenia oprávnenému vlastníkovi.

Vzájomná technická a vedecká pomoc

Článok 12

Zmluvné strany sa zaväzujú:

- I poskytovať si vzájomne technickú a vedeckú pomoc prostredníctvom spoločného zhromažďovania poznatkov a výmenou expertov v otázkach týkajúcich sa archeologického dedičstva;
- II podporovať v rámci relevantnej štátnej legislatívy alebo medzinárodných zmlúv, ktorými sú zmluvné strany zaviazané, výmenu špecialistov na ochranu archeologického dedičstva vrátane takých, ktorí sú zodpovední za ďalšiu odbornú prípravu.

Dohľad nad aplikáciou tejto (revidovanej) konvencie

Článok 13

Na dosiahnutie cieľov tejto (revidovanej) konvencie má komisia expertov, zriadená pri Komisii ministrov Rady Európy v zhode s článkom 17 Štatútu Rady Európy, dozerať na aplikáciu tejto (revidovanej) konvencie a zvlášť

I pravidelne podávať Komisii ministrov Rady Európy správu o stave politiky ochrany archeologickeho dedičstva v zmluvných štátach tejto (revidovanej) konvencie a o realizácii princípov stelesnených v tejto (revidovanej) konvencii;

II navrhovať Komisii ministrov Rady Európy opatrenia na realizáciu ustanovení tejto (revidovanej) konvencie vrátane multilaterálnych aktivít, revízie alebo doplnenia tejto (revidovanej) konvencie.

Záverečné klauzuly

Článok 14

1 Táto (revidovaná) konvencia je otvorená pre členské štaty Rady Európy a ostatné zmluvné štaty Európskej kultúrnej konvencie.

Je závislá od ratifikácie, prijatia alebo schválenia. Doklady ratifikácie, prijatia alebo schválenia sú deponované u generálneho tajomníka Rady Európy.

2 Žiadny zmluvný štát Európskej konvencie o ochrane archeologickeho dedičstva, podpisanej 6. mája 1969, nesmie deponovať svoj doklad o ratifikácii, prijatí alebo schválení, pokial ešte nevypovedal vyššie uvedenú konvenciu alebo ak ju nevypovedá súčasne.

3 Táto (revidovaná) konvencia nadobúda účinnosť šesť mesiacov po vyjadrení súhlasu štyroch štátov vrátane minimálne troch členských štátov Rady Európy s tým, že budú viazané touto (revidovanou) konvenciou v zhode s ustanoveniami v predchádzajúcich odsekok.

4 Kedykoľvek by sa pri aplikácii predchádzajúcich dvoch odsekov vypovedanie konvencie zo 6. mája 1969 nestalo účinným súčasne s nadobudnutím účinnosti tejto (revidovanej) konvencie, môže vyhlásiť zmluvný štát potom, ako deponuje svoj doklad o ratifikácii, prijatí alebo schválení, že pokračuje v aplikácii konvencie zo 6. mája 1969, pokial nenadobudne účinnosť této (revidovaná) konvencia.

5 Vo vzťahu ku každému signatárному štátu, ktorý vyjadri svoj súhlas s tým, že ňou bude viazaný neskôr, nadobúda táto (revidovaná) konvencia účinnosť šesť mesiacov po deponovaní dokladu o ratifikácii, prijatí alebo schválení.

Článok 15

1 Po nadobudnutí účinnosti tejto (revidovanej) konvencie môže Komisia ministrov Rady Európy vyzvať akýkolvek nečlenský štát Rady a Európske hospodárske spoločenstvo, aby pristúpili k tejto (revidovanej) konvencii, a to rozhodnutím väčšiny, ako je to zakotvené v článku 20.d Štatútu Rady Európy, a jednomyselným hlasovaním zástupcov zmluvných štátov oprávnených zasadieť v komisií.

2 Vo vzťahu ku každému pristupujúcemu štátu alebo k Európskemu hospodárskemu spoločenstvu, ak by pristupovalo, nadobúda táto (revidovaná) konvencia účinnosť šesť mesiacov po deponovaní dokladu o pristúpení u generálneho tajomníka Rady Európy.

Článok 16

1 Každý štát môže pri podpisovaní alebo pri deponovaní svojho dokladu o ratifikácii, prijatí alebo schválení stanoviť územie alebo územia, na ktorých bude táto (revidovaná) konvencia aplikovaná.

2 Každý štát môže kedykoľvek neskôr deklaráciou adresovanou generálnemu tajomníkovi Rady Európy rozšíriť aplikáciu tejto (revidovanej) konvencie na akékolvek iné územie stanovené v tejto deklarácii. Vo vzťahu k takému územiu nadobúda táto (revidovaná) deklarácia účinnosť šesť mesiacov po prijatí takejto deklarácie generálnym tajomníkom.

3 Od akejkoľvek deklarácie koncipovanej podla predchádzajúcich odsekov môže štát odstúpiť upovedomením adresovaným generálnemu tajomníkovi. Odstúpenie nadobúda účinnosť šesť mesiacov po prijatí takéhoto upovedomenia generálnym tajomníkom.

Článok 17

- 1 Každá zmluvná strana môže kedykolvek vypovedať túto (revidovanú) konvenciu prostredníctvom upovedomenia adresovaného generálnemu tajomníkovi Rady Európy.
- 2 Takéto odstúpenie nadobúda účinnosť šesť mesiacov po prijatí takéhoto upovedomenia generálnym tajomníkom.

Článok 18

Generálny tajomník Rady Európy upovedomí členské štaty Rady Európy, ostatné zmluvné štaty Európskej kultúrnej konvencie a akýkolvek štát, ktorý pristúpil alebo bol vyzvaný, aby pristúpil k tejto (revidovanej) konvencii, alebo Európske hospodárske spoločenstvo, ak pristúpilo k tejto (revidovanej) konvencii alebo bolo vyzvané, aby pristúpilo o

- I každom podpise;
- II deponovaní každého dokladu o ratifikácii, prijatí, schválení alebo pristúpení;
- III každom dátume nadobudnutia účinnosti tejto (revidovanej) konvencie v zhode s článkami 14, 15 a 16;
- IV každom inom zákone, upovedomení alebo oznamení týkajúcim sa tejto (revidovanej) konvencie.

Na svedectvo uvedeného dolupodpísaní, k tomuto riadne splnomocnení, podpísali túto (revidovanú) konvenciu.

Podpísané vo Valette 16. januára 1992. Vyhotovené v angličtine a vo francúzštine. Obidva texty sú rovnako viero hodné, jedna kópia každého je deponovaná v archívoch Rady Európy. Generálny tajomník Rady Európy odovzdá overené kópie všetkým členským štátom Rady Európy, ostatným zmluvným štátom Európskej kultúrnej konvencie a každému nečlenskému štátu, ktorý bol vyzvaný, aby pristúpil k tejto (revidovanej) konvencii, alebo Európskemu hospodárskemu spoločenstvu, ak bolo vyzvané, aby pristúpilo k tejto (revidovanej) konvencii.

(preklad z angličtiny M. Chovanec)

PODUJATIA USKUTOČNENÉ V ROKU 1994

Archeometalurgia železa v oblasti Karpát. V dňoch 14.-15. septembra 1994 sa v Herľanoch pri Košiciach konal medzinárodný seminár na uvedenú tému. Jeho organizátormi boli katedra metalurgie železa a zlievárenstva Hutníckej fakulty Technickej univerzity a Výskumné pracovné stredisko AÚ SAV v Košiciach. Cielom stretnutia metalurgov a archeológov bola prezentácia doterajších výsledkov a perspektív archeometalurgických a archeologických výskumov zameraných na sledovanie vývoja metalurgie železa v oblasti Karpatkej kotliny. Na seminári sa zúčastnilo 45 odborníkov z Čiech, Chorvátska, Maďarska, Polska, zo Švajčiarska, z Ukrajiny a zo Slovenska. Odznelo 22 referátov, ktoré budú publikované ako zborník v edícii Študijné zvesti AÚ SAV (1995).

E. Miroššayová

Vedecká konferencia k výročiu smrti Svätopluka. V dňoch 3.-6. októbra 1994 sa uskutočnila v kongresovej sále pracovísk Slovenskej akadémie vied v Nitre interdisciplinárna konferencia s medzinárodnou účasťou pod názvom SVÄTOPLUK 894-1994. Účastníci prednesli referáty v rámci tematických blokov. Historiografia: R. MARSINA: Svätopluk - legenda a skutočnosť; H. WOLFRAM: Lokalisierung des Mährischen Reiches; K. POLEK: Państwo wielkomorawskie, iego ściedzi; J. KUBA: Transformovanie historického významu Svätopluka do procesov utvárania historického vedomia; P. PÜSPÖKI-NAGY: Svätopluk I. - knieža Veľkej Moravy. Portrét diplomata a politika; F. ULIČNÝ: Svätopluk a východné Slovenskō; J. TIBENSKÝ: Vývoj svätoplukovskej tradície na Slovensku; V. SEDLÁK: Európske vplyvy na organizáciu života stredodunajských Slovanov; A. AVENARIUS: Liturgické dielo Konštantína a Metoda; J. LUKAČKA: Pokus o rekonštrukciu velkomoravského sídliskového obrazu Ponitria; J. STEINHÜBEL: Veľká Morava a Bulharsko v dobe Rastislava a Svätopluka. Archeológia: A. RUTTKAY: Vojenstvo a výzbroj v ob-

dobí vlády kniežaťa Svätopluka; D. ČAPLOVIČ: Oblasti východných Karpát a horného Potisia za panovania Svätopluka I. (Archeologické pramene k dejinám osídlenia); B. CHROPOVSKÝ: K problematike sídla kráľa Svätopluka; V. PLACHÁ - J. HLAVICOVÁ: Veľká Morava a Devín; I. BOHÁČOVÁ: Pražský hrad v 9. stol.; L. GALUŠKA: Nejnovější výsledky archeologických výzkumů v Uherskom Hradišti; J. VIGNATIOVÁ: Břeclav-Pohansko v 9. stol.; P. BEDNÁR: Nitriansky hrad v 9.-11. stor. (nové poznatky z archeológie); Z. KLANICA: Kresťanství a pohanství u Slovanů v 9. století; G. FUSEK: Poznámky k výskumu neopevněných velkomoravských sídlisk v Nitre; P. ŠALKOVSKÝ: Slovanské hradisko v Detve a jeho miesto vo velkomoravskom obrannom systéme; M. HANULIAK: K poznatkom zo štúdia pohrebného rítu vo velkomoravskom období; D. STAŠŠÍKOVÁ-ŠTUKOVSKÁ: Velkomoravská fáza pohrebiska v Borovciach. Jazykoveda: P. KRAJČOVIČ: Charakteristika genézy slovenčiny v období Svätoplukovej ríše; P. KIRÁLY: Istinnae Pověst o Kyrillě i o Methodii (Budín 1823); L. KRÁLIK: O niektorých motívoch riek v slovenskej duchovej kultúre (príspevok k etnogenéze Slovákov). Súčasťou programu bola i exkurzia po historických a archeologických lokalitách v Nitre. S návštavou Nitrianskeho múzea sa okrem obhlidky expozície spájala aj panelová diskusia o výsledkoch výskumov v centre Nitry (G. BŘEZINOVÁ, J. RUTTKAYOVÁ, S. KATKIN). Referaty prednesené na konferencii budú laickej i odbornej verejnosti sprístupnené formou zborníka.

G. Fusek

III. stretnutie východoslovenských archeológov. Dňa 27. októbra 1994 sa vo Vlastivednom múzeu v Prešove uskutočnilo III. stretnutie východoslovenských archeológov. Zúčastnili sa ho pracovníci múzeí, AÚ SAV a Filozofickej fakulty UPJŠ. S terénnymi aktivitami roku 1994 oboznámili prítomných: za spoločný polsko-slovenský výskum východoslovenských mohýl S. ŠIŠKA a I. STRAKOŠOVÁ, o záchranných výskumoch na stavbe plynovodu hovorili J. BÉRES a L. KAMINSKÁ, o výsledkoch záchranných prác na stavenisku na Bykoši v Prešove B. TOMÁŠOVÁ, o ďalšej etape výskumu hradu Čičva M. JENČOVÁ, o prácach na brehu Šíravy M. VIZDAL a o výsledkoch štúdia neolitickeho osídlenia na Spiši M. SOJÁK. Na IV. stretnutie v roku 1995 pozvalo účastníkov Vlastivedné múzeum v Hanušovciach.

M. Lamiová

Etnické a kultúrne pomery na strednom Dunaji v 6.-11. storočí. V dňoch 6.-10. novembra 1994 sa uskutočnilo v Archeologickom ústave SAV v Nitre významné medzinárodné podujatie - sympózium zamerané na riešenie otázok vývoja včasnostredovekej spoločnosti z hľadiska problematiky pohrebného rítu. Zúčastnilo sa ho 50 odborníkov, z toho 28 zahraničných (z Českej republiky, Maďarska, Nemecka, Rakúska, Polska, zo Švajčiarska a Slovinska). Počas troch rokovacích dní odznelo 38 referátov (22 zahraničných) v nemeckom alebo anglickom jazyku. O vysokej odbornej úrovni podujatia svedčí nielen zastúpenie popredných odborníkov na danú problematiku z krajín strednej Európy, ale i bohatá a plodná diskusia (145 diskusných príspevkov). Referaty zo sympózia budú v roku 1995 publikované v samostatnom zborníku.

J. Zábojník

Prednášky. V septembri 1994 sa začal na pôde Univerzitnej knižnice v Bratislave pod patronátom SAV štvorsemestralny prednáškový cyklus Ľovek v stope času, určený predovšetkým poslucháčom vysokých škôl a odborným pracovníkom. Jeho cieľom je priblížiť najnovšie výsledky a súčasný stav bádania paleolitu a mezolitu. Odborným vedením bol poverený PhDr. Jozef Hromada, jednotlivé prednášky moderuje prof. Egon Bondy. Doteraz odzneli: M. THURZO: Vznik a vývoj ľadu - Sága rodu Homo (27. septembra 1994). J. JELÍNEK: Po stopách ľadu doby kamenej 20. storočia (25. októbra 1994). M. OLIVA: Zrodne práce; vznik, vývoj a použitie najstarších kamenných nástrojov (15. novembra 1994). J. HROMADA - E. BONDY: Počiatky estetického cítenia a výtvarný prejav staršej doby kamenej I (13. decembra 1994). J. HROMADA - E. BONDY: Počiatky estetického cítenia a výtvarný prejav staršej doby kamenej II (17. januára 1995). Vzhľadom na vysokú návštavnosť sa uvažuje o premiestnení do väčších prednáškových priestorov.

J. Hromada

AKCIE, KTORÉ SA BUDÚ KONAŤ V ROKU 1995

9th Symposium Metallography '95, Stará Lesná, 26.-28. apríla 1995, hotel Academia. Usporiadateľ Technická univerzita (katedra náuky o materiáloch) Košice. Medzinárodné sympózium bude zamerané na praktické aspekty a pokroky v oblastiach: príprava vzoriek v metalografii; kvantitatívna štruktúrna analýza; elektrónková mikroskopia, difrakcia a mikroanalýza; predikcia mikroštruktúr; vzájomný vzťah medzi mikroštruktúrou a vlastnosťami materiálov bez obmedzenia typu materiálov; metalografia v archeológii (archeometalurgia). Počas sympózia bude usporiadaná výstava metalografických a analytických prístrojov. K sympóziu bude vydaný zborník referátov (anglicky).

Medzinárodné sympózium **Osídlenie a etnický vývoj vo včasnom a na začiatku vrcholného stredoveku v severovýchodných Karpatoch**, Rzeszów (Polsko), máj 1995.

Medzinárodná konferencia **Hausenentwicklung und Raumstruktur der frühen Städte**, Berlín (Nemecko), máj 1995.

European Association of Archaeologist. First Meeting, Santiago de Compostela '95, 20.-24. septembra, Galicia (Španielsko). Sekretariát: Apdo. de Correos 994, 15 700 Santiago de Compostela, Spain (Španielsko).

Ruralia I. Europäische landwirtschaftliche Siedlungen zwischen dem Früh- und dem Hochmittelalter, Praha (Česká republika), september 1995.

Medzinárodné slovensko-české **kolokvium venované neolitu a eneolitu**, Mužla-Čenkov, september 1995.

Medzinárodná konferencia k 200. výročiu narodenia P. J. Šafárika, Prešov, september 1995.

XXVII. medzinárodná konferencia archeológov stredoveku, Hradec Králové (Česká republika), október 1995.

Redakcia

NOVÉ PUBLIKÁCIE

ZVOLEN. Monografia k 750. výročiu obnovenia mestských práv.

Zostavila V. VANÍKOVÁ. Vydalo vydavateľstvo Gradus, Martin 1993, 376 s., 305 obr. v texte, anglické, nemecké, maďarské a ruské resumé. Kolektív 35 autorov podáva informácie o prírode, história a hospodársko-spoločenských pomeroch mesta. Z obsahu: MÁCELOVÁ, M.: Praveké a včasnohistorické osídlenie, s. 31-39; MARSINA, R.: História do začiatku 16. storočia, s. 39-52; KUKA, P.: Remeslá, s. 52-56; DÚBRAVEC, S.: Stavebný vývoj a kultúrne pamiatky, s. 202-213; SVORÁKOVÁ, S.: Výtvarné umenie, s. 214-223.

PUSTÝ HRAD. Skladačka, druhé vydanie, november 1994.

Vydał PORTEX Zvolen, odborná spolupráca V. HANULIAK. Stručné dejiny Pustého hradu a prezentácia výsledkov archeologických výskumných sezón 1992-1994.

M. Mácelová

KUKA, P. - RAJECKÝ, M.: TŘNIE, 1992. 76 s., 9 obr.

Vydalo Okresné regionálne kultúrne stredisko Zvolen, financoval Obecný úrad v Tŕní. Stručná monografia obce Tŕnie v okrese Zvolen, vyšla pri príležitosti 760. výročia prvej písomnej zmienky. Obsahuje state o prírodných podmienkach, dejinách obce od roku 1332 až po súčasnosť, národopisného charakteru - polnohospodárstvo, dobytkárstvo, drevárstvo, remeselníctvo, spracovanie konopí a ľanu, tkanie pokrovcov, odievanie a architektúra, kultúra a školstvo, kultúrny život, folklór, čistenie studničiek, rozšírenie kresťanstva, farnosť, kostol, povesti o založení Tŕnia, petrence sena pod Skalicou, Čertova skala - ďalej zoznam katolíckych a evanjelických kňazov, zoznam členov prvého požiarneho zboru, richtárov, starostov a predsedov obce od roku 1918, zoznam členov prvej dychovej hudby, folklórnej skupiny Tŕňan, folklórnej skupiny Vrabce, Ľudovej hudby, zoznam folklórnych pásiem folklórnej skupiny Tŕňan, názvy jednotlivých častí chotára, súpis priezvisiek v Tŕní a v osadách, zoznam padlých v prvej a v druhej svetovej vojne a účastníkov SNP.

KUKA, P.: BABINÁ (1254-1994), 28 s., 15 obr.

Vydalo Okresné regionálne a kultúrne stredisko Zvolen (1994), financoval Obecný úrad v Babinej. Práca obsahuje stat o prírodných a geografických podmienkach Babinej, dejiny od roku 1254 do súčasnosti - výstavba, polnohospodárstvo, život obyvateľov, národní dejatelia, náboženský život, kultúra v obci, školstvo, turistika a použitá literatúra. Práca vyšla pri príležitosti 740. výročia obnovenia mestských práv.

PINKA, J. - KUKA, P.: POD POŁANOU A V HONTE. I. a II. diel, 591 strán.

Vydalo vydavateľstvo Odkaz v Bratislave pre mesto Zvolen roku 1992 a 1993, financoval Mestský úrad vo Zvolene.

Vydané pri príležitosti 750 výročia obnovenia mestských práv Zvolena. Obsahuje úvod a o každej z 84 obci okresu Zvolen stručné prírodné a geografické pomery, dejiny každej obce a jej povesti. Publikácia obsahuje aj niektoré charakteristické kresby, pramene, literatúru, mapu okresu Zvolen, zoznam informátorov povestí. Je to prvá práca podávajúca ucelený obraz jedného okresu na Slovensku.

P. Kuka

PAVLOV I. EXCAVATIONS 1952-1953. Editor J. SVOBODA, séria Dolnověstonické studie, zv. 2, Brno 1994, 215 s. Vyšlo za prispenia edičnej série E.R.A.U.L. (Études et Recherches Archéologiques de l'Université à Liège). Striedavo anglický a nemecký text, bez resumé. Kolektív po predných moravských a amerických špecialistov na problematiku mladého paleolitu sa podujal na komplexné spracovanie výskumu eponymného náleziska svojráznej stredoeurópskej mlado-paleolitickej kultúry, trvajúceho s prestávkami vyše 20 rokov. Monografia predstavuje moderné zhodnotenie prvých dvoch výkopových sezón na sídlisku. Obsah: 1. KLÍMA, B.: Úvodné slovo, s. 5-16. 2. PŘICHYSTAL, A. - ŠKRDĽA, P. - SVOBODA, J. - TOMÁŠKOVÁ, S.: Kamenná industria, s. 17-86. 3. KLÍMA, B.: Kostená industria, okrasy a umelecké výrobky, s. 87-150. 4. SOFFER, O. - VANDIVER, P.: Predmety z pálenej hliny, s. 151-162. 5. OPRAVIL, E.: Vegetácia, s. 163-168. 6. MUSIL, R.: Fauna, s. 169-196. 7. SVOBODA, J.: Záverečné zhodnotenie, s. 197-210. 8. Literatúra, s. 211-215. Obrazovú dokumentáciu tvorí množstvo celostranových kreslených i fotografických tabuľiek predmetov a terénnych záberov. V texte sú samostatné numerické tabuľky. Prehľadnosť sťahuje nenadväznosť ich čislovania v jednotlivých kapitolách, ako i rôzne ponímanie tabuľiek a obrázkov.

J. Hromada

KACZANOWSKA, M. - KOZŁOWSKI, J. - ŠIŠKA, S.: NEOLITHIC AND ENEOLITHIC CHIPPED STONE INDUSTRIES FROM ŠARIŠSKÉ MICHALANY, EASTERN SLOVAKIA. Vydal Uniwersytet Jagielloński, Instytut Archeologii, Kraków 1993, 138 s., 42 tab. Publikácia je venovaná analýze a zhodnoteniu kamennej ústupovej industrie z polykultúrnej osady z mladšej doby kamennej (spoločenstvá kultúry s východnou lineárной keramikou a bukovohorskou a badenskou kultúrou) v Šarišských Michalanoch, okr. Prešov.

NÁLEZY MINCÍ NA SLOVENSKU IV. Zostavovatelia E. KOLNÍKOVÁ (nálezy gréckych, keltských, rímskych a byzantských mincí) a J. HUNKA (nálezy mincí denárového, grošového, toliarového a korunového obdobia). Vydal Archeologický ústav SAV, Komisia pre numizmatiku pri vedeckom kolégii SAV pre vedy historické, Nadácia na výskum peňazí na Slovensku. Vydanie publikácie sponzorovala Národná banka Slovenska. Vytlačilo Reprografické stredisko AÚ SAV, Nitra 1994, 292 s., 1 mapa. Zborník je venovaný PhDr. Ľudmile Kraskovskej, CSc., pri príležitosti jej deväťdesiatych narodenín. Autorkou zdravice a úvodu je E. KOLNÍKOVÁ; autorkou kapitoly Začiatky slovenskej numizmatiky Ľ. KRASKOVSKÁ. Publikácia obsahuje aj doplnky a opravy k Súpisom mincí I-III, register nálezísk, nálezových okolností, vydavateľských štátov a iných subjektov, panovníkov, mincovní, nominálov a zbierok. Dopĺňa ju obsiahly súpis odbornej literatúry.

HANULIAK, M.: MALÉ KOSIHY I. POHREBISKO Z 10.-11. STOROČIA (ARCHEOLOGICKO-HISTORICKÉ VYHODNOTENIE). Vydal Archeologický ústav SAV (edícia Materialia Archaeologica Slovaca XII) s finančnou podporou firmy IURIS, spol. s. r. o., Bratislava. Vytlačilo Reprografické stredisko AÚ SAV, Nitra 1994, 237 s., 66 obr., 99 tab., 1 tabela, nemecké resumé. V monografii je publikovaný a zhodnotený pramenný materiál získaný v rokoch 1986-1987 terénnym výskumom. Analýza hrobových príloh, pohrebného rítu a demografických aspektov priniesla nové informácie o sociálnych aj ekonomických zmenách, rodinných vzťahoch a premenách náboženských predstáv staromaďarskej komunity, ktorá sa v prvej štvrtine 10. stor. usadila v regióne dnešných Malých Kosíh a v priebehu 10.-11. stor. sa zázívala s pôvodným slovanským obyvateľstvom. Publikácia je určená odborníkom aj iným záujemcom o problematiku etno-kultúrnych slovansko-maďarských vzťahov v 10.-11. stor. na juhu dnešného Slovenska. Možno ju kúpiť v AÚ SAV, cena 175,- Sk.

VONDRAKOVÁ, M.: MALÉ KOSIHY II. ANTROPOLOGICKÝ ROZBOR POHREBISKA Z 10.-11. STOROČIA. Vydal Archeologický ústav SAV (edícia Acta Interdisciplinaria Archaeologica IX) s finančnou podporou firiem: Pivovar KARŠAY, spol. s r. o., Nitra a HAGARD: HAL, spol. s r. o., Nitra-Krškany. Vytlačilo Reprografické stredisko AÚ SAV, Nitra 1994, 143 s., 1 mapa, 1 plán, 24 grafov, 44 obr., 17 tab., nemecké resumé. Publikácia obsahuje základnú morfologickú a metrickú charakteristiku kostier staromaďarskej komunity, demografické údaje, prehľad o zdravotnom stave populácie a patologických zmenách na kostrách, výsledky paleosérologického výskumu, ako je frekvenciu nositeľov krvných skupín systému AB O (I) v jednotlivých časových horizontoch pohrebiska a z toho vyplývajúcich otázok príbuzenských vzťahov, tiež prejavy asimilácie s domácim slovanským obyvateľstvom na kostrách. Určená je predovšetkým odborníkom, ale aj ďalším záujemcom o túto problematiku. Publikáciu možno kúpiť v AÚ SAV, cena 173,- Sk.

VELIAČIK, L. - ROMSAUER, P.: VÝVOJ A VZŤAH OSÍDLENIA LUŽICKÝCH A STREDODU-NAJSKÝCH POPOLNICOVÝCH POLÍ NA ZÁPADNOM SLOVENSKU I - KATALÓG. Vydal Archeologický ústav SAV (edícia Archaeologica Slovaca - Catalogi VI) s prispením Grantovej agentúry pre vedu pri SAV v Bratislave a Podniku výpočtovej techniky Bratislava, a. s., divízia Nitra. Vytlačilo Reprografické stredisko AÚ SAV, Nitra 1994, 276 s., 60 obr., 19 tab. V katalógu je sústredený a kriticky prehodnotený dostupný archeologický pramenný materiál z mladšej doby bronzovej až začiatku doby halštatskej (1300-550 pred n. l.) z územia bývalého Západoslovenského kraja. Pracovná oblasť geograficky zahrňa najzinatú časť juhozápadného Slovenska aj okrajovú oblasť masívu vnútorných Karpát, teda oblasť, ktorá od začiatku patrila k sídelnému areálu lužickej kultúry. Pri tvorbe katalógu boli zohľadnené náleziská, ktoré reprezentujú všetky kultúry populnicových polí (čačianska, velatická, podolská a lužická) a miestnu, severovýchodnú vetvu kalenderberskej kultúry. Pramenný fond je zaradený do štyroch časových stupňov - I (BD-zač. HA2); II (HA2-HB1); III (HB3-HC1); IV (HC2-HD1). Po IV. stupni je osídlenie tangovanej oblasti charakterizované zmenami, ktoré súviseli s prenikaním cudzích vplyvov a etnických skupín. Katalóg dopĺňajú príspevky E. HAJNALOVEJ (Katalóg archeobotanických nálezov z lokalít na západnom Slovensku z mladšej a neskorej doby bronzovej

a z doby halštatskej, s. 258-264); L. ILLÁŠOVEJ (Petrografická analýza kamenných artefaktov, s. 256-270) a P. WYROSTA - W. CHRZANOWSKÉJ (Chov domácich zvierat a lov na západnom Slovensku v mladšej a neskorej dobe bronzovej, s. 270-276). Publikáciu možno kúpiť v AÚ SAV, cena 165,- Sk.

D. Bialeková

NOVÍ ČLENOVIA

Marián Babirát, Lucia Benediková, Radovan Odor, Juraj Kalina, Roman Katoč, Štefan Kosdi, Dušan Magdolen, Ľuboš Michalov, Richard Močko, PhDr. Margaréta Musilová, Katarína Porubčanská, PhDr. Zuzana Stegmann-Rajtárová, CSc., Kveta Smoláriková, Hana Vlašičová.

JUBILEÁ

Srdečne gratulujeme jubilantom a želáme im zdravie, pohodu, úspechy v práci aj v súkromnom živote. V roku 1995 dovŕšia:

85 rokov

Alexander Kecskés (nar. 29. marca 1910 v Bešeňove, okr. Nové Zámky), penzista. Dlhoročný obetavý technický pracovník Archeologického ústavu SAV v Nitre, podielajúci sa na záchranných, krátkodobých aj systematických výskumoch (Želovce, Svodín, Borová a ď.), objaviteľ viacerých archeologických lokalít a nálezov.

80 rokov

PhDr. Vendelín Jankovič, CSc. (nar. 27. júla 1915 v Cíferi, okr. Trnava), historik, dnes dôchodca. Pracoval v Krajinskom archíve, Matici slovenskej, Slovenskom ústave pamiatkovej starostlivosti a ochrany prírody, venoval sa dejinám miest (Banská Štiavnica, Bratislava, Bardejov, Spišská Sobota a ď.), história umenia, problematike pamiatkovej starostlivosti, bibliografii slovenskej historiografie. Je autorom väčšiny historických úvodov k lokalitám v Súpise pamiatok I-III (1967-1969) a ďalších štúdií.

75 rokov

Július Rajček (nar. 19. februára 1920 v Čataji, okr. Bratislava-vidiek), dnes dôchodca. Dlhoročný člen SAS, v rokoch 1953-1968 technický pracovník Archeologického ústavu SAV v Nitre, objaviteľ mnohých archeologických lokalít na juhozápadnom Slovensku.

65 rokov

Anton Semeš (nar. 30. januára 1930 v Ložíne, okr. Michalovce), dôchodca žijúci v Bratislave, zberateľ a dlhoročný člen SAS.

PhDr. Vincent Sedlák, CSc. (nar. 2. decembra 1930 v Krakovanoch, okr. Trnava), vedecký pracovník Historického ústavu SAV v Bratislave, historik zameraný na stredovek, autor viacerých štúdií a prameňov z oblasti histórie, editor práce *Regesta diplomatica...*

60 rokov

PhDr. Juraj Pavúk, CSc. (nar. 8. marca 1935 v Kožanoch, okr. Bardejov), vedúci vedecký pracovník AÚ SAV zameraný na problematiku neolitu juhozápadného Slovenska a jeho vzťahu k juhovýchodnej Európe, autor viacerých domácich aj zahraničných výskumov (Galabnik, Bulharsko), spoluautor publikácie Slovensko v mladšej dobe kamennej (1970), autor kníh Umenie a život doby kamennej (1981) a Štúrovo, ein Siedlungsplatz der Kultur mit Linearkeramik und der Želiezovce-Gruppe (1994), tiež početných štúdií, statí, správ a recenzií.

PhDr. Eva Kolníková, DrSc. (nar. 20. apríla 1935 v Klokočove, okr. Nový Jičín), vedúca vedecká pracovníčka AÚ SAV zaoberajúca sa numizmatikou, od r. 1970 predsedníčka Numizmatickej komisie pri AÚ SAV, zostavovateľka a redaktorka periodika Slovenská numizmatika, spoluautorka publikácií Peniaze v našich dejinách (1976), Nálezy mincí na Slovensku III (1978) a IV (1994), autorka monografií Keltské mince na Slovensku (1978) a Rímske mince na Slovensku (1980), tiež odborných štúdií, príspevkov, recenzií, dlhorocná členka SAS.

PhDr. Mária Lamiová-Schmiedlová, CSc. (nar. 5. mája 1935 v Košiciach), vedúca vedecká pracovníčka AÚ SAV, dlhorocná vedúca VPS AÚ SAV v Košiciach, obetavá funkcionárka a v posledných rokoch predsedníčka pobočky SAS v Košiciach, odborne zameraná na problematiku doby rímskej a stahovania národov na východnom Slovensku, autorka monografií Spony z doby rímskej (1961), Keramika dvoch tisícročí (1983), Zemplín, obec s bohatou minulosťou (1993), zostavovateľka periodika Východoslovenský pravek, autorka so širokou publikáčnou aktivitou.

PhDr. Stanislav Šiška, DrSc. (nar. 31. mája 1935 v Slovenských Ďarmotách, okr. Veľký Krtíš), vedúci vedecký pracovník AÚ SAV v Nitre zameraný na problematiku mladšej doby kamennej na východnom Slovensku, autor takmer dvoch desiatok systematických výskumov, početných vedeckých štúdií a príspevkov, spoluautor monografií Pravek východného Slovenska (1966), Slovensko v mladšej dobe kamennej (1970), Dejiny dávnovekého Slovenska (1991), Neolithic and Eneolithic Chipped Stone Industries from Šarišské Michalany, Eastern Slovakia (1993), autor monografií Praveké hrnčiarstvo (1980) a Kultúra s východnou lineárной keramikou na Slovensku (1989), dlhodobý obetavý funkcionár SAS.

Redakcia

UPOZORNENIE

Výbor Slovenskej archeologickej spoločnosti pri SAV na poslednom zasadnutí konštatoval, že vzhľadom na veľmi nízku dotáciu od SAV, ktorá v posledných rokoch nestačí pokryť náklady spojené s činnosťou SAS, bude potrebné na najbližšom zjazde slovenských archeológov predložiť návrh na zvýšenie členského, a to počnúc rokom 1995, u riadnych členov na 100,- Sk, u ostatných na 30,- Sk ročne. Zaplatenie nového členského sa bude považovať za zotrvanie v Slovenskej archeologickej spoločnosti pri SAV.

OZNAM

Redakčná rada Informátora Slovenskej archeologickej spoločnosti pri SAV bola rozšírená o PhDr. M. Mácelovú a PhDr. E. Wiedermannu.

REDAKČNÁ VÝZVA

Redakcia Informátora SAS oznamuje všetkým záujemcom o uverejnenie príspevkov, že rukopisy môžu zasielať na adresu uvedenú v tiráži. Uzávierka nasledujúceho čísla bude 30. apríla 1995. Vítané sú anonymy o prednáškach, výstavách, besedách, exkurziách, výskumoch a náleزوach, nových knihách, jubileánoch zaslúžilých členov spoločnosti a pod., teda o všetkom, čo súvisí s činnosťou Slovenskej archeologickej spoločnosti a so záujmami jej členov.

Vydáva Slovenská archeologická spoločnosť pri SAV v Nitre (Akademická 2, 949 21 Nitra). Zodpovedná redaktorka: PhDr. D. Bialeková, CSc., výkonná redaktorka: H. Bublová. Redakčná rada: PhDr. Z. Farkaš, PhDr. M. Lamiová, CSc., PhDr. G. Březinová, PhDr. M. Salaš. (Na embléme pintadera zo 6. stor. pred n. l. zo Smoleníc. Návrh a grafické stvárnenie J. Maretová.)